

BEVEZETÉS A PSZICHOLÓGIÁBA

SZÉCHENYI TERV

BEVEZETÉS A PSZICHOLOGIÁBA

**Készült a TÁMOP-4.1.2-08/2/A/KMR-2009-0041 pályázati projekt keretében
Tartalomfejlesztés az ELTE TátK Közgazdaságtudományi Tanszékén
az ELTE Közgazdaságtudományi Tanszék,
az MTA Közgazdaságtudományi Intézet,
és a Balassi Kiadó
közreműködésével.**

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

A projekt az Európai Unió támogatásával valósul meg.

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

A projekt az Európai Unió
támogatásával valósul meg.

ELTE TáTK Közgazdaságtudományi Tanszék

BEVEZETÉS A PSZICHOLÓGIÁBA

Készítette: Erős Ferenc

Szakmai felelős: Erős Ferenc

2011. január

BEVEZETÉS A PSZICHOLÓGIÁBA

7. hét

A fenomenológiai szemlélet és az alaklélektan

Erős Ferenc

- Intencionalizmus, fenomenológiai szemlélet, megértő pszichológia és a korai „szellemtudományos” pszichológia mint az empirikus pszichológia kritikája (Brentano, Dilthey stb.)
- A Gestalt-pszichológia (alaklélektan), mint szintézis-kísérlet a szellemtudományos és az empirikus pszichológia között
- A fenomenológia a társadalomtudományokban

Szakirodalom

Kötelező:

- Pléh Csaba: *A lélektan története*. 310–339, 365–385.

Ajánlott:

- Mérei Ferenc: Kurt Lewin. In: Kurt Lewin: *A mezőelmélet a társadalomtudományokban*. Gondolat, Bp. 1972. 5–38.
- Kurt Lewin: A kisebbségi csoport pszichoszociológiai problémái. In: Lengyel Zsuzsa (szerk.) *Szociálpszichológiai szöveggyűjtemény*. Osiris, Bp. 1997. 23–36 SZSZGY 491–499.

- **Hermeneutika** az értelmezést és megértést vizsgáló *filozófiai* tudományág, az erre vonatkozó elméletek összessége. A „hermeneutika” (görög) szó az „értelmezés tudományát” jelenti, maga a szó *Hermésznek*, az *antik görög kor* egyik *istenének* a nevéből származik, aki az istenek hírnöke, ugyanígy közvetíti a *szövegek* jelentését annak írott vagy beszélt alakja is.

Wilhelm Dilthey (1833–1911)

Megértés és azonosulás

Filozófiai hermeneutika (Dilthey) vs.
Szisztematikus hermeneutika (Freud)

Leíró és magyarázó pszichológia

Edmund Husserl (1859–1938)

- A fenomenológia elgondolása szerint a dolgok megismerésekor nem a magában való dolog tapasztalható meg, hanem a dolgok úgy vannak, amint *számunkra* léteznek. A köznapi tárgyiságok, amelyeket megismerünk, nem maguk a tárgyak, hanem azoknak a tudatban megjelenő képe. Ezt nevezi fenoménnek. A világ dolgai mint jelenségek tehát nem adottak számunkra, a tapasztalatban nem úgy ismerjük meg a világot, amint az van. A tudat és a tárgy ennél fogva viszonyban állnak: a tudat intencionálja a tárgyát.

Alaklélektan

- Az alaklélektan a tanulás és az emlékezés valamint a problémamegoldás folyamataiban is az egészeket és a szerveződést emeli ki. A tanulás alapvetően struktúrákra irányul
- Fő formája a belátás, amikor a tapasztalatokat a szükségleteknek megfelelően újraszervezzük (W. Köhler). A gyermeki fejlődés nem egyedi tudások halmozódása, hanem strukturált átalakulás
- Kurt Lewin az alaklélektant kiterjesztette az akarati folyamatok, a személyiség és a társas élet elemzésére is

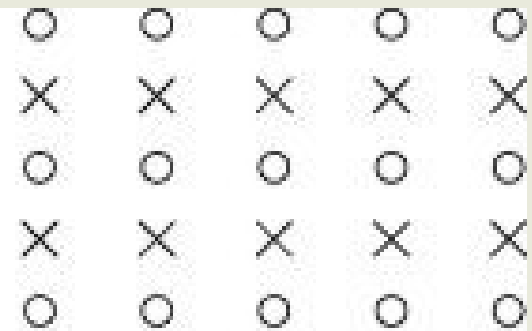
Alaklélektan (folyt.)

- Az alaklélektan (Gestalt-pszichológia) – a „jó egészek” és a *struktúrák* elsődlegességét hangsúlyozza a lelki életben. Az alaklélektan túlmegy azon a klasszikus gondolaton, hogy az egész több, mint részeinek összessége: azt hirdeti, hogy az egészek a részekhez képest elsődlegesek. Legjelentősebb képviselői, Max Wertheimer, Kurt Koffka és Wolfgang Köhler az észlelésben a jó formákat alkotó tényezőket vizsgálják: a **pregnancia**, a **közelség**, a **hasonlóság**, a **zártság** és a **jó folytatás** az „elemeket” egységbe szervező tényezők. Az észlelés szerveződési folyamatait az idegrendszer veleszületett szerveződése magyarázza

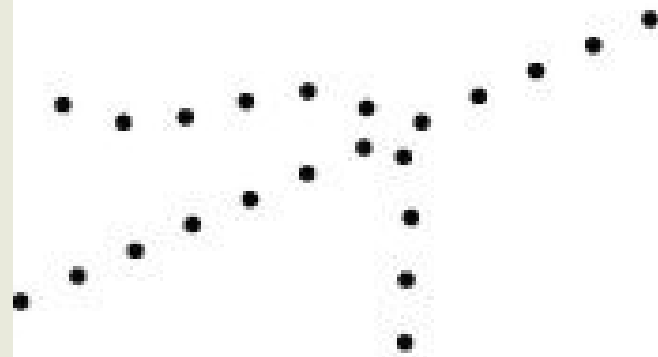
Formaészlelés

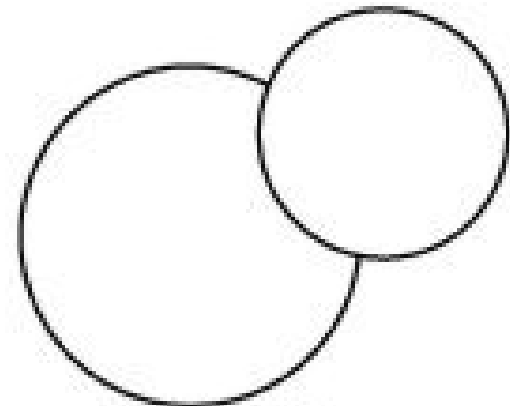
Közelség

Hasonlóság

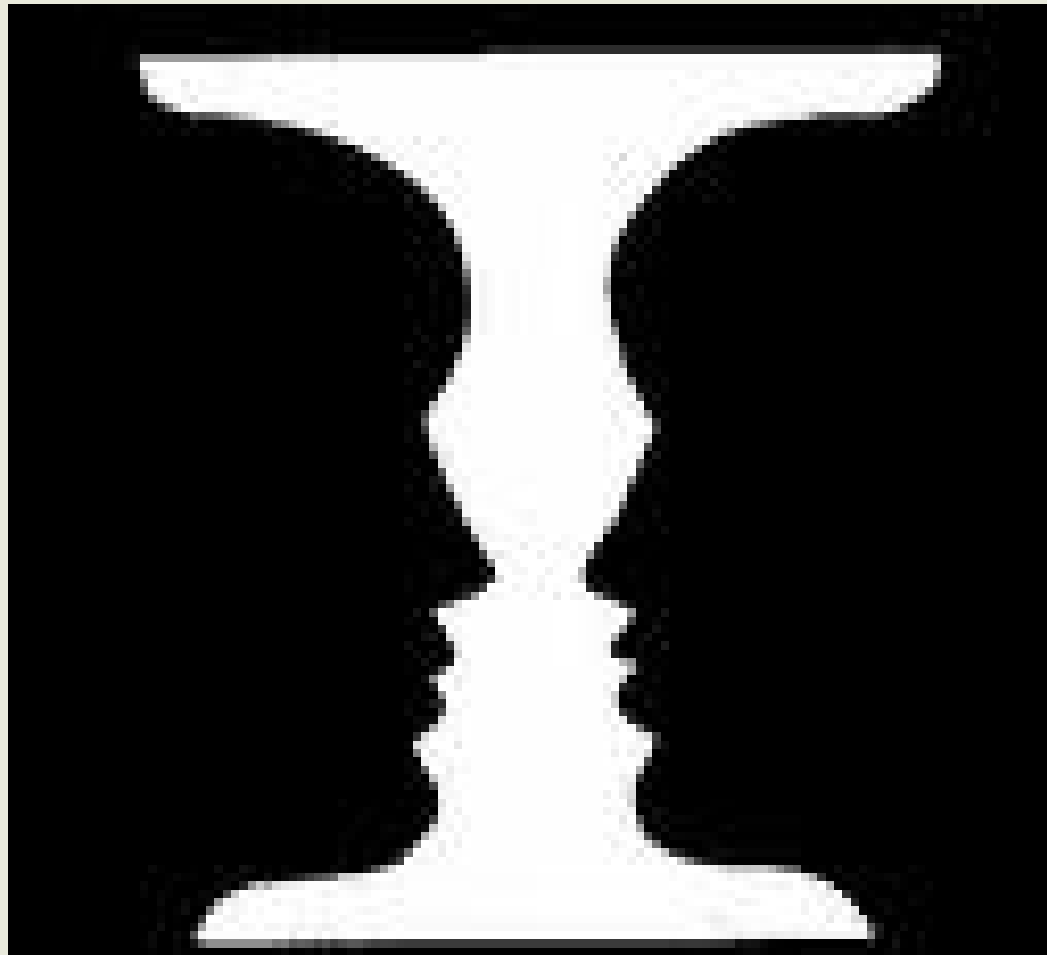

Jó folytatás

Zártság

Rubin-serleg

W. Köhler majomkísérlete

Zeigarnik-effektus: a kvázi-szükséglet fogalma

Kurt Lewin (1890–1947)

Mezőelmélet, csoportdinamika,
vezetési stílusok

- szervezete fejlesztés
- action research Encounter
és T Csoport
- vezetői stílusok

Kurt Lewin

- Arisztotelészi és galileánus gondolkodás a pszichológiában. Belső tulajdonságok versus viszonyok
- Mezőelmélet – a dinamikus mező, erők és ellenerők. A csoport dinamikus egyensúlyra törekvő rendszer, a mezőben ható erők eredője határozza meg a viselkedést
- A kisebbségi helyzet dinamikája
- Lehetséges válaszok: frusztráció, agresszió, regresszió